

16.3.2010

204/51/10

Eduskunta
Hallintovaliokunta
hav@eduskunta.fi

Lausuntopyyntö 4.3.2010

HALLITUKSEN ESITYS LAIKSI AMPUMA-ASELAIN JA ERÄIDEN SIIHEN LIITTYVIEN LAKIEN MUUTTAMISESTA SEKÄ KANSAINVÄLISEN JÄRJESTÄYTYNEEN RIKOLLISUUDEN VASTAISEN YHDITYNEIDEN KANSAKUNTIEN YLEISSOPIMUKSEN AMPUMA-ASEIDEN, NIIDEN OSIEN JA KOMPONENTTIEN SEKÄ AMPUMATARVIKKEIDEN LAITTOAMAN VALMISTUKSEN JA KAUPAN TORJUMISTA KOSKEVAN LISÄPÖYTÄKIRJAN HYVÄKSYMISESTÄ JA LAIKSI LISÄPÖYTÄKIRJAN LAINSÄÄDÄNNÖN ALAAN KUULUVIEN MÄÄRÄYSTEN VOIMAANSAATTAMISESTA

JA AMPUMA-ASEASETUKSEN MUUTTAMISTA KOSKEVA LUONNOS

Sisäasiainministeriön valmisteleva ampuma-aseasetuksen muutosluonnos

Eduskunnan hallintovaliokunta on pyytänyt mainittuun hallituksen esitykseen viitaten Keskusrikospoliisin rikosylikomisario Tero Haapalaa kuultavaksi. Haapala on ollut valiokunnan istunnossa kuultavana 2.3.2010 ja hän on jättänyt asiaa koskevan kirjallisen lausunnon valiokunnalle.

Hallintovaliokunta on 4.3 lähettänyt mahdollisia kommentteja varten Keskusrikospoliisille sisäasiainministeriön valmistelevan asetusmuutosluonnoksen. Keskusrikospoliisi on tarkastellut luonnosta ja lausuu eriteltyjen kohtien osalta seuraavaa:

Asetusmuutosluonnoksen sisältö ja Keskusrikospoliisin lausunto, kohdat 1 b §, 12 §, 44 c §, 44 d § ja 61 a §.

Tekstissä on ensin kirjoitettu auki ehdotettu asetusmuutos ja sen jälkeen muutosehdotukseen liittyvä Keskusrikospoliisin lausunto kohta kohdalta.

1 b §

Merkintöjen tekeminen

Ampuma-aselain 110 a §:ssä tarkoitettu ampuma-aseen valmistus-, täydennys- ja maahantuontimerkintä on tehtävä pysyvästi ja näkyvään paikkaan. Merkintä on tehtävä aseeseen runkoon, piippuun tai sulkelaitteeseen taikka niitä toiminnallisesti vastaavaan osaan.

Maahantuontimerkinnän Suomen maatunnuksena käytetään merkintää FI.

Keskusrikospoliisi ei ilmaise kohtaan eriyvää näkemystään, mutta koska perusteluista ei selvästi ilmene, Keskusrikospoliisi pyytää varmistamaan ehdotetun tekstin yhteensopivuuden direktiivin kanssa ja sen mainitsemisen perusteluissa.

16.3.2010

12 §*Kaupan harjoittamiseen oikeutetun ase-elinkeinonharjoittajan velvollisuus pitää tiedostoa*

Ampuma-aseiden, aseiden osien, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten kaupan harjoittamiseen oikeutetun ase-elinkeinonharjoittajan on pidettävä tiedostoa, johon merkitään:

1) hankittujen ja luovutettujen ampuma-aseiden lukumäärä, tyyppi, toimintatapa ja kaliiperi, aseessa oleva valmistus-, täydennys- ja tuontimerkintä sekä tiedossa oleva tehtaan merkki, malli tai mallinumero sekä sarja- tai tunnistenumero;

3) hankittujen ja luovutettujen patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten määrä, laji, kaliiperi ja pakkausmerkintä;

Keskusrikospoliisi pyytää varmistamaan asetuksen muuttamisen yhteydessä, että erityisen vaarallisiksi luokiteltujen ampumatarvikkeiden määritelmät, niiden perustelut sekä todentamismenetelmät tarkistetaan. Nykyiset säännökset ovat näiltä osin jo vanhoja.

44 c §*Soveltuvuustestin sisältö ja suorittamisvelvollisuuden poikkeukset*

Ampuma-aselain 45 c §:ssä tarkoitetun luvanhakijan henkilökohtaista sopivuutta selvittävä soveltuvuustesti sisältää henkilön väkivaltaisuutta ja itsetuhoisuutta selvittävät osiot. Testin suorittaminen ei ole hakemuksen käsittelyn edellytys, jos luvanhakijan suorittamasta testistä on kulunut vähemmän kuin kolme vuotta taikka luvanhakijan henkilökohtainen sopivuus on tullut selvitettyksi lääkärin tai psykologin antamalla todistuksella, joka ei ole kolmea kuukautta vanhempi.

Keskusrikospoliisin näkemyksen mukaan aikamääreet ovat ilmeisimmin välttämättömiä, mutta niiden soveltamisessa tulee kuitenkin huomioida, että tilanne ei välttämättä muutu määritellyssä ajassa mitenkään.

Soveltuvuutta mittaavat testit ovat arvioinnissa perusteltuja, mutta psykologisten soveltuvuustestien osalta tulee huomioida, että niihin jää ainakin jonkin verran tulkinnanvaraisuutta ja ne ovat oikeita vain tietyllä todennäköisyydellä. Käytettävien testien tulee oikeusturvasyistä olla tieteellisesti validoituja ja harkinnan mukaan testimenetelmien nimet tulisi julkistaa. Asiassa tulee perustellusti arvioida toimintatapaa, jossa tulosten tulkinta suoritetaan muualla kuin poliisin yksikössä. Asiassa voi herätä kysymys myös siitä, tulisiko saman testin suorittaminen olla myös poliisimiesten velvollisuutena.

Asiassa on huomioitava testien kustannusvaikutus, joka voi nousta huomattavaksi.

44 d §*Aktiivinen ampumaurheilu ja -harrastus*

Ampuma-aselain 45 §:n 4 momentissa tarkoitetuksi aktiiviseksi ampumaurheiluksi ja -harrastukseksi katsotaan keskimäärin vähintään kerran kuukaudessa tapahtuva:

- 1) ampumaharjoittelu pistoolilla, pienoispistoolilla, revolverilla tai pienoisrevolverilla;
- 2) ampumakilpailuihin osallistuminen kilpailijana pistoolilla, pienoispistoolilla, revolverilla tai pienoisrevolverilla;
- 3) ampumakilpailuihin osallistuminen tuomarina tai muuna toimitsijana;
- 4) ampumavalmentajana toimiminen taikka
- 5) ampuma-aseen käyttöön kouluttaminen

Aktiivisen harrastuksen on lupaa haettaessa sisällettävä vähintään 10 harjoittelu- tai kilpailukertaa siinä lajissa, jonka harrastamisen perusteella lupaa haetaan. Lupaa haettaessa katsotaan 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuksi harrastamiseksi myös kansainvälisen lajiliiton alaisen ilmapistoolilajin harrastaminen ensimmäisen harrastusvuoden aikana.

16.3.2010

Asevelvollisuuden suorittaminen, sairaus, raskaus, työstä johtuva este tai muu näihin rinnastettava syy keskeyttää kahden vuoden määräajan kulumisen.

Aktiivista harrastamista ei edellytetä sellaisena aikana, jolloin sääolosuhteiden tai muun vastaavan esteen vuoksi ei ole mahdollista harrastaa sitä lajia, jonka harrastamisen perusteella lupaa haetaan.

Keskusrikospoliisin käsityksen mukaan asiassa tulee huomioida, että harrastajajärjestöillä ei säännöksen tarkoituksesta riippuen välttämättä ole valmiutta suorittaa harrastamisen todistusvoimaista valvontaa. Asetuksessa tarkoitettujen todistusten antaminen edellyttää siihen valtuutettujen henkilöiden juridisen aseman määrittelemistä ja asian sopimista järjestöjen kanssa. On huomattava, että yksittäisellä harrastajalla ei ole keinoja hankkia todistusvoimaista näyttöä harrastuksestaan. Ehdotetun perusteella on ymmärrettävissä, että harrastamisen aktiivisuuden on jatkuttava luvan myöntämisen jälkeenkin, koska kyseessä on luvan myöntämisperuste. Menettelyllä olisi huomattava kuormittava vaikutus harrastajalle, yhdistyksille ja valvovalle poliisille (pl. ensimmäistä aselupaansa hakevat henkilöt). Keskusrikospoliisi kiinnittää vielä huomiota siihen seikkaan, että välttämättä kaikilla lupa-asioita käsittelevillä virkamiehillä ei ole laajaa käsitystä eri ampumaurheilulajeista, niissä käytetyistä asetekniikasta, eivätkä he osallistu järjestöjen toimintaan.

Kokonaisuutena voidaan lisäksi todeta, että numeromääräet ovat toisaalta hankalia, vaikka ne konkretisoisivatkin vaatimuksia. Esimerkiksi ”10 harjoittelu- tai kilpailukertaa” ei ole yhteismitallisesti arvioiden paras määrite, sillä harjoituksilla ja kilpailuilla on erittäin suuret tasolliset erot. Harjoitusten sisällöllinen vaihtelu on lisäksi huomattavasti laajempaa kuin kilpailutilanteilla. Keskusrikospoliisin käsityksen mukaan tilanteita ei voi suoraan arvottaa samanaarvoisiksi asetusehdotuksen tarkoituksessaan. Keskusrikospoliisi toteaa, että mainittujen ehdotettujen vaatimusten osalta tulisi lisäksi luoda selvä ja yleistä uskottavuutta sisältävä valvontajärjestelmä.

Keskusrikospoliisi toteaa ainakin yleisellä tasolla, että subjektiivisesti arvioitavat taikka ainakin laajahkoa harkintavaltaa jättävät seikat kuten sään vaikutus harjoittelumahdollisuuksiin sisältävät aina ongelmia ja aiheuttavat erilaista tulkintaa.

44 e §

Aktiivinen loukku- tai luolapyynti

Ampuma-aselain 45 §:n 4 momentissa tarkoitetuksi loukussa, luolassa tai vastaavissa olosuhteissa tapahtuvaksi eläinten aktiiviseksi ampumiseksi katsotaan säännönmukaisesti metsästyskausittain jatkuva pyynti, joka on aktiivista kyseisen alueen olosuhteet huomioiden. Aktiivisuus on osoitettava riistanhoitoyhdistykselle todistuksella metsästysoikeudesta ja uskottavalla selvityksellä tai suunnitelmalla loukuilla tai luolakoiralla tapahtuvasta metsästyksestä. Metsästysoikeutta koskevan todistuksen tulee olla varmennettu metsästysseuran tai maanomistajan allekirjoituksella ja varustettu tämän yhteystiedoilla.

Keskusrikospoliisi toteaa, että metsästäjille osoitettujen vaatimusten tulisi olla yhdenmukaisia tai ainakin yhteismitallisia huomioiden ampumaurheilijat.

61 a §

Terveystieteiden ammattihenkilön ilmoituksen toimittaminen ja käsittely

Aseluvanhaltijan henkilökohtaista sopivuutta koskevat terveystieteiden ammattihenkilön ilmoitukset on toimitettava Poliisihallitukseen. Poliisihallituksessa ilmoituksia saavat käsitellä vain ne Poliisihallituksen viranhaltijat, joiden virkatehtäviin kuuluu ampuma-aseita koskevien lupa-asioiden käsittely.

Keskusrikospoliisi toteaa, että asian käsittely poliisissa on asianmukaisesti järjestetty, mutta sen näkemyksen mukaan koko ilmoittamisasiassa tulee huomioida potilaan ja lääkärin väli-

16.3.2010

sen luottamussuhteen murtamiseen liittyviä seikkoja. Ilmoitusvelvollisuus ei saa koitua "varmuuden vuoksi" ilmoittamiseen tilanteissa, joissa lääkäri ei tiedä potilaansa aseharrastuksesta tai sen laadusta. Asiassa on lisäksi Keskusrikospoliisin käsityksen mukaan huomioitava terveydenhuollon ammattihenkilö -termin laajuus. Keskusrikospoliisin käsityksen mukaan termi kattaa suhteellisen monta toimijaa ja niiden tarvittavuus tulee ainakin arvioida suhteessa hoitavalle lääkärille asetettavaan ilmoitusvelvollisuuteen. Asiassa on huomioitava myös ilmoituksen kohteen oikeusturva.

61 b §

Säilytyksen tarkastuspöytäkirja

Säilytyksen tarkastuspöytäkirjaan on merkittävä:

- 1) luvanhaltijan nimi,
- 2) luvanhaltijan ampuma-aseluvat,
- 3) ampuma-aseen säilytystä koskevan tarkastuksen kohde ja tarkastuspaikan osoite,
- 4) tarkastuksesta ilmoittamista koskevat tiedot,
- 5) ampuma-aseen säilytystä koskevat tarkastushavainnot,
- 6) tarkastuksessa läsnä olleet henkilöt sekä
- 7) tarkastuksesta päättäneen henkilön ja tarkastuksen tekijän nimi ja virka-asema.

Tarkastuksen tekijän on allekirjoitettava pöytäkirja ja toimitettava siitä jäljennös luvanhaltijalle viimeistään kuukauden kuluttua tarkastuksesta.

Keskusrikospoliisin käsityksen mukaan tarkastuksella tulee voida antaa luvanhaltijalle ohjeita ja kehotuksia aseiden säilytysturvallisuuteen liittyen. Näiltä osin Keskusrikospoliisi ehdottaa, että viidenteen kohtaan voitaisiin ottaa esimerkiksi "sekä mahdolliset muutoskehotukset" tms. lisäys.

Keskusrikospoliisin päällikkö
Poliisineuvos

Rauno Ranta

Rikostarkastaja

Markus Välimäki